

LIETUVOS BANKAS

Lietuvos draudimo rinkos apžvalga

2014 m. I ketvirtis

ISSN 2335-8335 (ONLINE)

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.
© Lietuvos bankas, 2014

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
Tel. (8 5) 268 0029, faksas (8 5) 268 0038

www.lb.lt
info@lb.lt

Turinys

I. DRAUDIMO RINKOS APŽVALGA.....	3
II. DRAUDIMO ĮMONIŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ APŽVALGA.....	5

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Pasirašytos įmokos	3
2 lentelė. Išmokos.	4

Paveikslų sąrašas

1 pav. Visos draudimo rinkos pasirašytų įmokų kaita ir augimo tempas.....	3
2 pav. Pasirašytų gyvybės ir ne gyvybės draudimo įmokų kaita.....	3
3 pav. Pasirašytų gyvybės draudimo įmokų kaita.....	3
4 pav. Gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal suformuotą techninių atidėjinių sumą	3
5 pav. Pasirašytų ne gyvybės draudimo įmokų kaita.....	4
6 pav. Ne gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal pasirašytas įmokas	4
7 pav. Visos draudimo rinkos išmokėtų sumų kaita ir augimo tempas	4
8 pav. Gyvybės ir ne gyvybės draudimo išmokų kaita.....	4
9 pav. Nuosavų lėšų investavimo rezultato ir investicijų grąžos kaita.....	5
10 pav. Draudimo įmonių veiklos rezultatų kaita	5
11 pav. Įmonių investicijų pasiskirstymo pagal emitento valstybę kaita.....	5
12 pav. Įmonių investicijų struktūros kaita	6
13 pav. Draudimo įmonių mokumo atsargos ir mokumo koeficiento kaita.....	6

Santrumpos

Kasko	sausumos transporto priemonių, išskyrus geležinkelių transporto priemones, draudimas
TPVCA	su sausumos transporto priemonių valdymu susijusios civilinės atsakomybės draudimas
BCA	bendrosios civilinės atsakomybės draudimas

Pastaba

Dėl apvalinimo lentelėse dėmenų sumos gali nesutapti.

I. DRAUDIMO RINKOS APŽVALGA

Šalies rinkoje 2014 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje draudimo paslaugas teikė 24 draudikai, 9 iš jų vykdė gyvybės draudimo ir 15 – ne gyvybės draudimo veiklą.

2014 m. pirmąjį ketvirtį Lietuvoje registruotos draudimo įmonės ir kitų Europos Sąjungos (ES) valstybių narių Lietuvoje įsteigti draudimo įmonių filialai pasirašė 486,9 mln. Lt draudimo įmokų, t. y. net 10,3 proc. daugiau nei praėjusiais metais. Šių metų pirmąjį ketvirtį Lietuvos draudimo rinkos apimtis viršijo ankstesnių metų apimtį, t. y. buvo rekordinė ir 2 proc. (10 mln. Lt) viršijo penkerius metus nepasiektą 2008 m. pirmojo ketvirčio veiklos apimtį.

Rekordines draudimo rinkos apimtį nulėmė augusios abi draudimo šakos, tačiau gyvybės ir ne gyvybės draudimo šakos augo nevienodai: gyvybės draudimo rinka per metus padidėjo 14,6 proc. (iki 152,3 mln. Lt), ne gyvybės – 8,5 proc. (iki 334,6 mln. Lt).

1 lentelė. Pasirašytos įmokos

Draudimo šakos	Suma (mln. Lt)	Augimo tempas	
		2014 m. I ketv. (%)	2013 m. I ketv. (%)
Gyvybės draudimas	152,3	▲ 14,6	▲ 10,4
Ne gyvybės draudimas	334,6	▲ 8,5	▲ 11,1
Iš viso	486,9	▲ 10,3	▲ 10,9

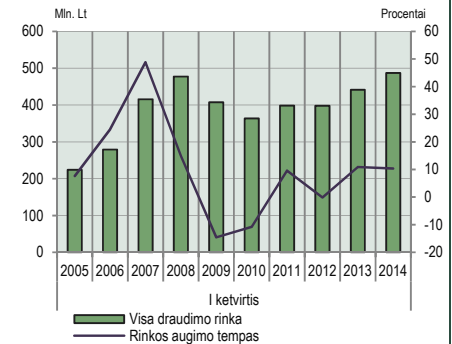
Gyvybės draudimo rinka geriausią 2007 m. pirmojo ketvirčio rezultatą pagerino 5,9 proc., arba 8,5 mln. Lt. Ne gyvybės draudimo rinkai iki didžiausių 2008 m. pirmojo ketvirčio apimčių dar pritrūko 2,1 proc., arba 7,3 mln. Lt.

Gyvybės draudimo šakoje pasirašytos rekordinės tradicinio gyvybės draudimo įmokos rodo padidėjusią konservatyvesnių investavimo produktų paklausą. Draudimo išgyvenimo atvejui pirmojo ketvirčio pasirašytų įmokų (37 mln. Lt) augimo tempas buvo geriausias per paskutinius dešimt metų ir siekė 16 proc. Gerokai padidėjo ir draudimo mirties atvejui pasirašytos įmokos – 22,0 proc. (iki 7,8 mln. Lt). Investicinio gyvybės draudimo apimtis (pasirašyta 102,7 mln. Lt) nepasiekė ankstesnių metų apimčių, bet vos 1,1 proc. atsiliko nuo geriausio rinkos rezultato, pasiekto per ekonominį pakilimą 2007 m. Pakankamai reikšmingai (13,1 %) augusios investicinio draudimo pasirašytos įmokos rodo, kad, vyraujant mažų palūkanų normų aplinkai, draudėjai taip pat renkasi investicijas į rizikingesnius, bet kartu ir galimo didesnio pelningumo, gyvybės draudimo įmonių produktus, nepaisydami didesnės investavimo rizikos. Nuosekliai didėjo visų draudimo grupių sudarytų gyvybės draudimo sutarčių skaičius, tačiau tradicinio gyvybės draudimo sudarytų sutarčių skaičiaus augimo tempas buvo daug didesnis nei investicinio gyvybės draudimo (atitinkamai 13,9 ir 6,7 %). Gyvybės draudimo rinkos reikšmingas padidėjimas leidžia teigti, kad, kylant šalies ekonomikai ir didėjant gyventojų finansiniam išprusimui, gyventojai pradeda labiau pasitikėti gyvybės draudimo produktais ir suprasti jų naudą.

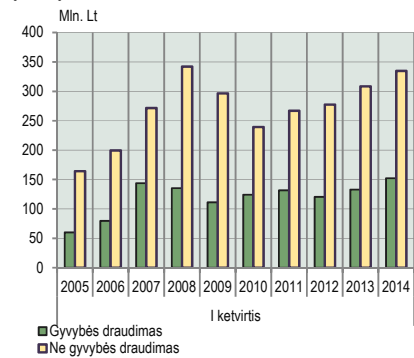
Gyvybės draudimo rinkos apimčių augimą rodo ir galiojančių draudimo sutarčių pokyčiai: 2014 m. kovo 31 d. galiojo 409 tūkst. gyvybės draudimo sutarčių, t. y. 4,8 proc. daugiau nei 2013 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje.

Rinkos dalyvių, vykdančių gyvybės draudimo veiklą, valdomų techninių atidėjinių suma ir toliau didėja. Gyvybės draudimo rinkos lyderiai pagal suformuotų techninių atidėjinių sumą yra ilgiausiai Lietuvoje veikiančios ir seniausios draudimo portfelį turinčios įmonės – *Swedbank Life Insurance SE* Lietuvos filialas, UAB „SEB gyvybės draudimas“ ir *ERGO Life Insurance SE*. Šiais metais prie jų labai priartėjo ir UAGDPB „AVIVA Lietuva“.

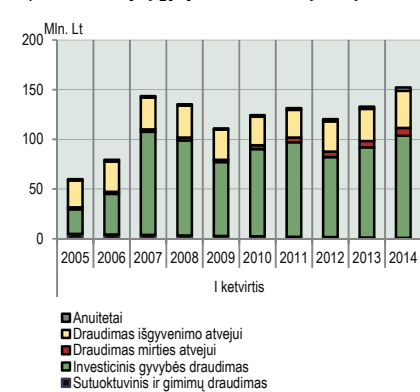
1 pav. Visos draudimo rinkos pasirašytų įmokų kaita (skalė kairėje) ir augimo tempas (skalė dešinėje)

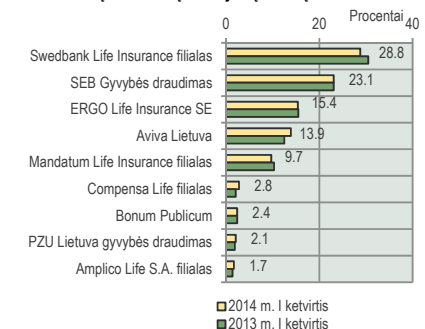
2 pav. Pasirašytų gyvybės ir ne gyvybės draudimo įmokų kaita

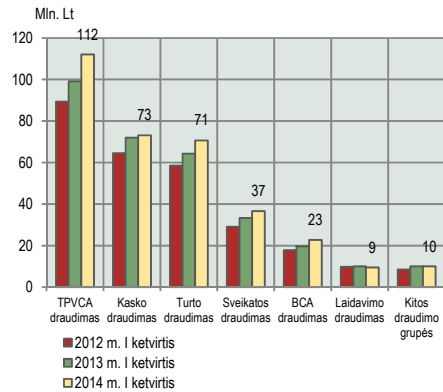
3 pav. Pasirašytų gyvybės draudimo įmokų kaita

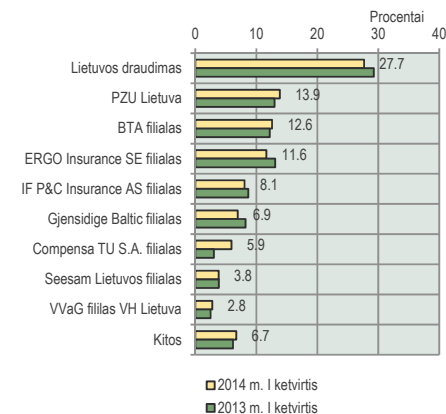
4 pav. Gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal suformuotą techninių atidėjinių sumą

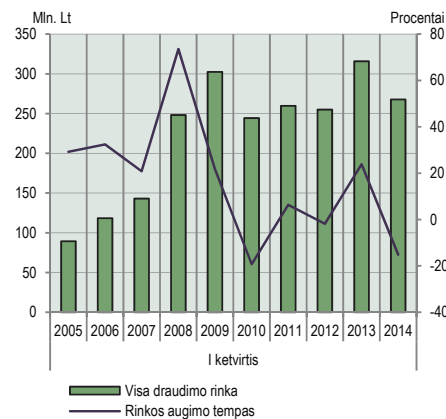
5 pav. Pasirašytų ne gyvybės draudimo įmokų kaita

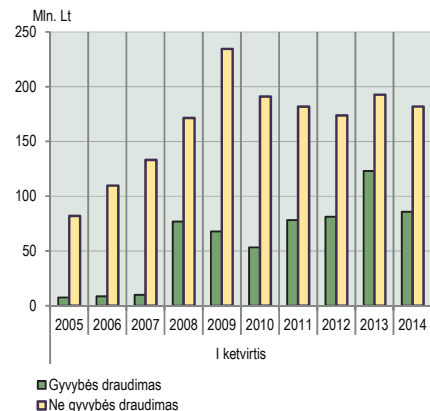
6 pav. Ne gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal pasirašytas įmokas

7 pav. Visos draudimo rinkos išmokėtų sumų kaita (skalė kairėje) ir augimo tempas (skalė dešinėje)

8 pav. Gyvybės ir ne gyvybės draudimo išmokų kaita

2014 m. pirmąjį ketvirtį ir toliau reikšmingai didėjo ne gyvybės draudimo šakoje didžiausios draudimo grupės – TPVCA draudimo – pasirašytų įmokų suma (iki 112,1 mln. Lt), t. y. 13 proc. daugiau nei tuo pačiu laikotarpiu prieš metus. Pažymėtina, kad tai didžiausia pastarosios draudimo grupės apimtis ne gyvybės draudimo rinkos istorijoje. Didžiausias augimas stebimas komerciniame segmente, kur pasirašytų TPVCA įmokų suma išaugo net 24,3 proc. TPVCA sudarytų draudimo sutarčių skaičius didėjo mažesniu tempu (8,3 % augimas) nei pasirašytos įmokos, o tai rodo vidutinės įmokos augimą.

Didėjant Lietuvos automobilių parkui, auga ir kasko draudimo poreikis. 2014 m. pirmąjį ketvirtį sudaryta 57 tūkst. vnt. draudimo sutarčių, t. y. 9,8 proc. daugiau, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, tačiau pasirašytų įmokų suma per tą patį laikotarpį padidėjo vos 1,6 proc. – iki 73,1 mln. Lt. Dėl didelės konkurencijos ne gyvybės draudimo rinkoje stebimas vidutinės kasko įmokos mažėjimas.

Turto draudimo apimtis mažai atsilieka nuo kasko draudimo apimties: 2014 m. pirmąjį ketvirtį pasirašyta 70,6 mln. Lt turto draudimo įmokų, t. y. 10 proc. daugiau nei praėjusių metų atitinkamą laikotarpį. Didėjo ir juridiniams asmenims, ir gyventojams priklausančio turto draudimo apimtis (atitinkamai 9,0 ir 10,9 %).

Ne gyvybės draudimo rinkos lyderiai, užimantys apie 70 proc. ne gyvybės draudimo rinkos, nesikeičia jau keletą metų iš eilės, tačiau šioje rinkoje galimi esminiai pokyčiai:

2014 m. balandžio mėn. Lenkijos draudimo bendrovė „PZU S.A.“, valdanti 13,9 proc. Lietuvos ne gyvybės draudimo rinkos užimančią įmonę UAB DK „PZU Lietuva“, pranešė apie ketinimus įsigyti AB „Lietuvos draudimas“. Šiuos ketinimus įgyvendinus, vienas subjektas užimtų reikšmingą poziciją Lietuvos ne gyvybės draudimo rinkoje.

2014 m. pirmąjį ketvirtį draudikai išmokėjo 267,8 mln. Lt išmokų, t. y. 15,2 proc. mažiau, nei buvo išmokėta praėjusių metų tą patį laikotarpį.

2 lentelė. Išmokos

Draudimo šakos	Suma (mln. Lt)	Augimo tempas	
		2014 m. I ketv. (%)	2013 m. I ketv. (%)
Gyvybės draudimas	85,9	▼ 30,2	▲ 51,3
Ne gyvybės draudimas	182,0	▼ 5,6	▲ 10,9
Iš viso	267,8	▼ 15,2	▲ 23,8

2014 m. pirmojo ketvirčio gyvybės draudimo išmokų sumažėjimas 30,2 proc. rodo, kad baigėsi išmokų bumas, kurį lėmė tai, kad 2012 m. baigė galioti daug gyvybės draudimo sutarčių, sudarytų iki 2002 m. pabaigos, prieš pasikeičiant mokesčiai aplinkai. Dalis mokėjimų pagal šias sutartis nusikėlė į 2013 m. sausio mėn., dėl ko 2013 m. pirmojo ketvirčio draudimo išmokos buvo rekordinės.

Ne gyvybės draudimo išmokų suma sumažėjo 5,6 proc. – iki 181,9 mln. Lt. Sumažėjimą lėmė beveik perpus sumažėjusios kredito draudimo išmokos. Mažėjo ir transporto priemonių draudimo grupėse išmokėtų sumos. 2014 m. pirmąjį ketvirtį išmokėta 70,8 mln. Lt TPVCA draudimo grupės draudimo išmokų, arba 0,6 proc. mažiau nei 2013 m. tą patį laikotarpį. Kasko draudimo išmokos sumažėjo 2,0 proc. – iki 56,8 mln. Lt. Įvertinus išmokų skaičiaus pokytį, pastebėtina, kad TPVCA išmokų sumos mažėjimas sietinas su išmokų skaičiaus mažėjimu, o kasko draudimo – su vidutinės išmokos mažėjimu. Turto draudimo grupės išmokėtų sumų padidėjimą 1,8 proc. (iki 20,0 mln. Lt) nulėmė gyventojams priklausančio turto draudimo didesnės išmokų sumos. Juridiniams asmenims priklausančio turto draudimo išmokos priešingai – mažėjo (8,8 %).

II. DRAUDIMO ĮMONIŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ APŽVALGA

Kaip minėta pirmoje apžvalgos dalyje, šalies rinkoje 2014 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje draudimo paslaugas teikė 24 draudikai, 10 iš jų yra Lietuvoje registruotos draudimo įmonės, o 14 – kitose ES šalyse įsteigtų draudimo įmonių filialai. Dviejų draudimo įmonių – UAB „Būsto paskolų draudimas“ ir UADB „Industrijos garantas“ – draudimo veiklos licencijos galiojimas sustabdytas. Toliau aptariami 10 draudimo įmonių (veikusių 2014 m. kovo 31 d.) finansiniai rodikliai.

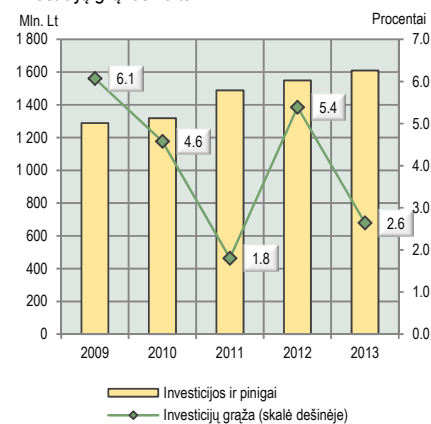
2013 m. Lietuvoje registruotos draudimo įmonės uždirbo 61,2 mln. Lt pelno. Priešingai nei praėjusiais laikotarpiais, draudimo įmonių pelningumas daugiausia nulemtas sėkmingai vykdytos pagrindinės – draudimo – veiklos (draudimo veiklos rezultatas sudarė 44,4 mln. Lt). Vyraujanti mažų palūkanų normų aplinka praėjusiais metais turėjo įtakos draudimo įmonių investavimo rezultatui: metinė grąža iš investicijų (ROI) sumažėjo 2,3 proc. p. – iki 1,5 proc., o investavimo rezultatas buvo vienas iš mažiausių, palyginti su praėjusių penkerių metų rezultatais. Svarbu, kad, siekdamas didesnio pajamingumo, draudimo įmonės pasvertų riziką ir investicinio portfelio nepakreiptų didesnės kredito rizikos linkme, nes tai galėtų kelti grėsmę Lietuvos draudimo sektoriaus finansiniam stabilumui. Esant mažoms palūkanų normoms, draudikai turės siekti gerinti tiesioginės draudimo veiklos rezultatą, itin sutelkdami dėmesį į riziką atitinkančios kainodaros formavimą.

Iš neaudituočių 2014 m. pirmojo ketvirčio duomenų matyti teigiamos tendencijos – Lietuvoje registruotos draudimo įmonės ir toliau rodo įspūdingus veiklos efektyvumo rodiklius. Draudimo įmonės pirmojo ketvirčio pabaigoje fiksavo 37,1 mln. Lt pelną, kurį, kaip ir 2013 m., daugiausia nulėmė draudimo veiklos rezultatas, gerokai viršijantis rezultatą iš nuosavų lėšų investavimo.

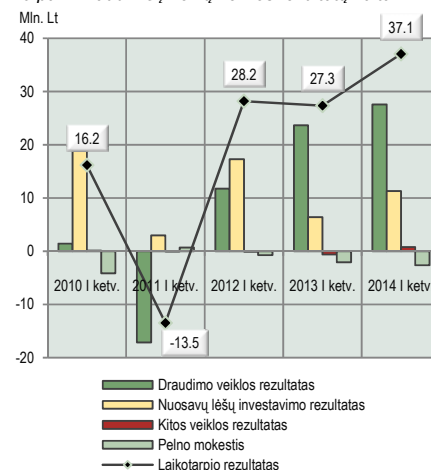
2013 m., palyginti su 2012 m., draudimo įmonių turtas paaugo 7,7 proc. ir sudarė 2,97 mlrd. Lt. Didžiąją draudimo įmonių turto dalį sudaro investicijos (2013 m. – 2,52 mlrd. Lt). Draudimo įmonių investicijos pagal savo ekonominę kilmę skirstomos į įmonės investicijas ir pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis įmonei valdyti patikėtas draudėjų investicijas. Įmonės investicijos yra tokios investicijos, kuriomis dengiami tradiciniai draudimo techniniai atidėjiniai ir nuosavas kapitalas bei kiti įsipareigojimai. Minėtą augimą lėmė 3,7 proc. išaugusi draudimo įmonių investicijų vertė ir 14,7 proc. padidėjusi gyvybės draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjui, investicijų suma. 2014 m. pirmąjį ketvirtį draudimo įmonių turtas padidėjo ir sudarė 3,02 mlrd. Lt. Draudimo įmonių turto struktūra panaši kaip ir 2013 m.: draudimo įmonių investicijos išaugo 2,3 proc. (iki 1,57 mlrd. Lt), o gyvybės draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjui, investicijos, nors ir lėtesniu tempu, tačiau taip pat didėjo – fiksuotas 1,3 proc. augimas (iki 1,00 mlrd. Lt).

Taikomi teisės aktai apriboja draudimo įmones turimas investicijas, skirtas tradiciniams draudimo techniniams atidėjiniams dengti, sutelkti vienoje turto grupėje ar ūkio subjekte. Dėl šios priežasties draudimo įmonės investicinį portfelį diversifikuoja. Palyginti 2013 m. ir 2014 m. pirmojo ketvirčio investicijas, matyti, kad draudikų turimo investicijų portfelio sudėtis iš esmės nekito ir toliau buvo konservatyvi: daugiausia investuota į pastovių pajamų vertybinius popierius: vyriausybės vertybinius popierius (62,6 %), įmonių obligacijas (14,5 %), ir terminuotuosius indėlius bankuose (11,48 %).

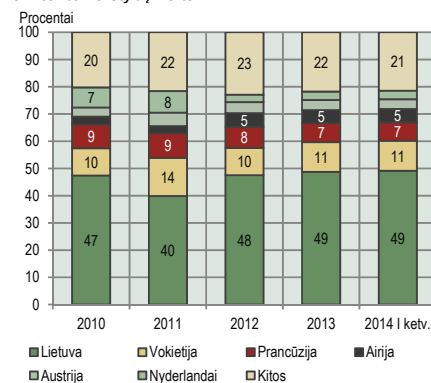
9 pav. Nuosavų lėšų investavimo rezultato ir investicijų grąžos kaita

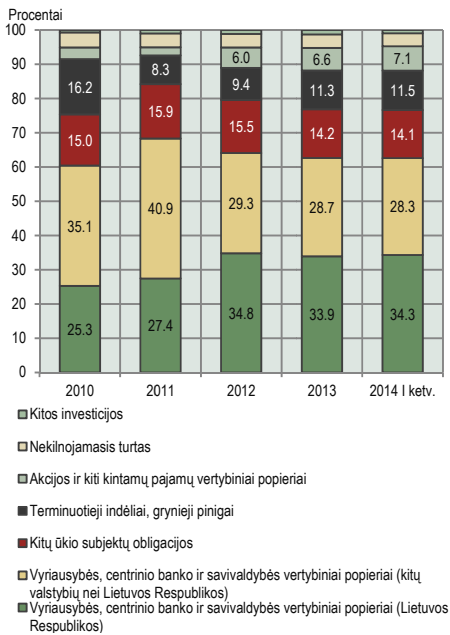
10 pav. Draudimo įmonių veiklos rezultatų kaita

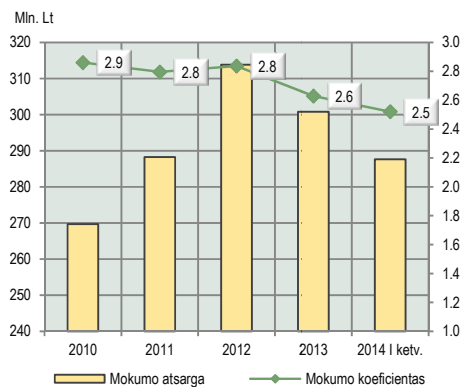
11 pav. Įmonių investicijų pasiskirstymo pagal emitento valstybę kaita

12 pav. Įmonių investicijų struktūros kaita

13 pav. Draudimo įmonių mokumo atsargos ir mokumo koeficiento kaita

Tačiau draudimo įmonės pradėjo ieškoti ir pelningesnių, kartu ir rizikingesnių investicijų – auga investicijos į akcijas ir kitus kintamo pajamingumo vertybinius popierius. 2014 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje pastarosios investicijos, palyginti su buvusiomis 2013 m. pabaigoje, padidėjo 12 proc. (iki 117,8 mln. Lt) ir sudarė 7,1 proc. investicijų (2013 m. pabaigoje – 105,6 mln., o 2008 m. – 19,4 mln. Lt).

2014 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje, kaip ir ankstesniais laikotarpiais, didžiausią investicijų dalį pagal emitento valstybę sudarė Lietuvos Respublikos emitentai (49 %), Vokietijos emitentų investicijos sudarė 11, Prancūzijos – 7, Airijos – 5, Austrijos – 4, Nyderlandų – 3 proc., visų kitų valstybių – mažiau nei po 3 proc. investicijų.

Tačiau, atskirai vertinant vyriausybių vertybinių popierių pasiskirstymą tarp valstybių, matyti didesnė Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių koncentracija – jie sudaro daugiau nei pusę (55 %) vyriausybės, centrinio banko ir savivaldybės vertybinių popierių.

Vienas iš pagrindinių draudimo rinkos finansinio stabilumo rodiklių – mokumo atsargos koeficientas, parodantis, ar draudimo įmonės turi pakankamai nuosavų lėšų nenumatytiems ir skaičiuojant techninius atidėjinius, neįvertintiems nuostoliams padengti: nors ir mažėjantis, tačiau jis vis dar yra gana didelis – 2,5 (mokumo atsargos reikalavimai vykdomi, kai mokumo koeficientas yra didesnis nei 1). Pakankamas draudimo rinkos techninių atidėjinių padengimas turtu ir didelė mokumo atsarga rodo finansiškai stabilią rinką.